

LAPIN AMMATTIKORKEAKOULUN AUDITOINTI

Authors **Timo Mattila, Tekla Kosonen, Sanna Ruhalahti, Mikko Valtonen, Niina Nurkka ja Raisa Hievanen. Lapin ammattikorkeakoulun itsearviointi (toim.) Merja Forest**

Year of publication **2023**, FINEEC publications **17:2023**

Language **Finnish**

ISBN **ISBN 978-952-206-794-4 pdf**

4.1 Työelämän muuttuvien osaamistarpeiden huomioiminen jatkuvan oppimisen tarjonnassa

- HEI's self-assessment

AMK pyrkii vastaamaan työelämän osaamisen kehittämisen ja uudistumisen haasteisiin sekä muuttuviin osaamistarpeisiin jatkuvan oppimisen tarjonnalla. Arviointikohde sisältää avoimen AMK-opetuksen, erikoistumiskoulutuksen, tutkinnon osat sekä TKI-hankkeissa ja palveluliiketoimintana tarjottavan täydennyskoulutuksen. Auditoijilta toivotaan palautetta työelämän osaamistarpeiden kartoittamisen, tarjonnan suunnittelun sekä tuotteistamisen käytänteiden kehittämiseksi.

Strategiasta kehittämisohjelmaan

Jatkuva oppiminen on strategisia valintoja ja strategian mahdollistajia läpileikkaava teema. Kehittämisohjelma Study+ keskittyy tutkinto-opiskelijoiden ristiinopiskelun kehittämiseen. [Lapin jatkuvan oppimisen strategiassa](#) työelämän osaamistarpeet linkittyvät tiiviisti AMKin strategian painopisteisiin, osaamiskärkeen sekä osaamispyramideihin. Jatkuvan oppimisen tarjonnan suunnittelu, toteutus ja kehittäminen tehdään osaamisryhmässä (opetustarjonnan suunnittelun ja liiketoiminnan toteuttamisen prosessit) osana vuosisuunnittelua. LUC Jatkuvan oppimisen palvelut tukee avoimen tarjonnan markkinoinnissa ja julkaisemisessa Pepin maksullisen koulutuksen moduulissa. LUC Viestintäpalvelut tukee muun jatkuvan oppimisen tarjonnan markkinointia. Muun jatkuvan oppimisen tarjonnan kokoamiseen ja markkinointiin ei ole systemaattisia menettelytapoja.

Jatkuvan oppimisen kehittämisohjelman tavoitteena on lisätä profiloituja osaamiskokonaisuuksia työelämässä oleville, kehittää väylä- ja polkuopintojen veto- ja pitovoimaa, vahvistaa henkilökohtaisia opintopolkuja korkeakouluysteistyössä, laajentaa AHOT muodollisen koulutuksen ulkopuolelle ja jatkuvan oppimisen koulutuksiin sekä laajentaa työn opinnollistamista opiskelumuotona. Toimenpiteinä on lisätty avoimen tarjontaa, käynnistetty diplomikoulutuksia, laajennettu AHOTia avoimen polkuopintoihin, luotu yhteisiä käytänteitä ja rakennettu yhteisiä merkityksiä opinnollistamisen laajentamiseen. Sisäisiä tulossopimusmittareita ovat jatkuvan oppimisen sekä LUC-konsernin sisäisen ristiinopiskelun opintopisteet.

Osaamiskokonaisuuksia eri kohderyhmille

Avoin AMK tarjoaa työelämässä olevien osaamisen kehittämiseen suunnattuja osaamiskokonaisuuksia – opetus toteutetaan pääsääntöisesti integroituna tutkintokoulutukseen. AMKin pitkä ja laaja kokemus verkko-opintojen toteuttamisesta luo hyvän pohjan jatkuvan oppimisen tarjonnalle. Opintojen loppuun saattamiseksi tarjotaan avoimessa [räätälöityjä opintopolkuja](#). Opinto-ohjaajat laativat opiskelijan kanssa henkilökohtaisen opiskelusuunnitelman. Valintatapojen kehittäminen on mahdollistanut hakeutumisen tutkinto-opiskelijaksi erilaisia henkilökohtaisia opintopolkuja pitkin. Haku tutkinto-opiskelijaksi on avoinna jatkuvana erillishakuna. Avoimen opinnoista on luotu tarvelähtöisiä osaamiskokonaisuuksia yhteistyössä työelämäkumppaneiden kanssa, esim. Maanmittauslaitoksen [kanssa](#), sisältäen myös toimijan itse tarjoamia opintoja. Työelämän organisaatioille ei ole opinto- ja uraohjauspalveluita.

Erikoistumiskoulutuksia on toteutettu lähinnä sosiaali- ja terveysalalla, esim. koulutettu soteuudistuksen tarpeeseen palveluohjauksen ja palvelumuotoilun osajia. Liiketoimintana toteutettava koulutus perustuu tarjouspyyntöihin. Tuote voi olla hankeyhteistyö tai räätälöity palvelu asiakkaan tarpeisiin, kuten [esimieskoulutus](#) ja Restonomista tradenomiksi YAMK-koulutus. Laajassa TKI-toiminnassa toteutetaan tarvelähtöisiä koulutuskokonaisuuksia, jotka ovat useimmiten opintopisteyttämättömiä. Työelämässä olevien osaamisen kehittämistä palvelevia pedagogisia ratkaisuja on kehitetty myös osana TKI- ja täydennyskoulutustoimintaa, esim. [Työhyvinvoinnin edistäminen hoivakodeissa](#). Maksullinen koulutustarjonta julkaistaan [verkossa](#).

Osaamistarpeiden ennakointi ja käsittely

Työelämän osaamistarpeista karttuu tietoa eri väyliä pitkin: asiantuntijoiden verkostoissa, TKI-hankkeissa, kumppanuus- ja alumnitoiminnassa. Henkilöstö saa tietoa myös omissa tehtävissään kuten harjoittelun ohjaus ja työelämän toimeksiannot. Kumppanuus- ja neuvottelukuntatoiminnan sekä opetussuunnittelun vuorovaikutuksessa osaamistarpeiden käsittely on systemaattista. Muussa kanssakäymisessä saatavan tiedon sekä eri toimijoiden tuottaman ennakoititiedon käsittelyssä ja sen välittämisessä ei tunnisteta systemaattisia menettelytapoja. Työelämän esiin tuomat tarpeet ovat usein liian spesifejä tai pieniä tuotteistettavaksi sellaisenaan ja samalla

myös monialaisia edellyttäen koulutusten välistä yhteistyötä. Haasteeksi tunnistetaan näihin eri kokosiin tarpeisiin skaalautuvien tuotteiden suunnittelu ja tuotteistus.

AMK ei pysty vastaamaan nopeaa reagointia vaativiin osaamistarpeisiin, johtuen useimmiten henkilöstön saatavuudesta. Resurssien käytön suunnittelu tapahtuu pitkälti tutkintokoulutus edellä. Suunnittelutyö tehdään yleensä OPSia varten eikä erilaisista asiakastarpeista käsin. Eri kokoisten palveluiden suunnittelu on resursoitava erikseen, mikä vie voimavaroja. Modulaarisuus mahdollistaa joustavamman jatkuvan oppimisen tarjonnan. Jatkuva oppiminen edellyttää tarjonnan skaalautuvuutta sekä pienempiin että isompiin kokonaisuuksiin. Modulaarisuus tarjoaa ratkaisuja koon skaalaamiseen ylöspäin sekä tuotteiden monialaisuuteen. Mikro-osaamiskokonaisuudet eivät ole osa OPS-rakenteita, vaan ne luetaan osaksi opintoja AHOTOinnin kautta. Tulevaisuuden suuntana nähdään pienten osaamiskokonaisuuksien merkityksen kasvu jatkuvassa oppimisessa ja niiden muotoutuminen osaksi formaalia koulutusta sekä TKI-toiminnan merkityksen kasvu työelämässä olevien jatkuvan oppimisen alustana.

Vahvuudet

Yhteistyö työelämän kanssa tuottaa runsaasti tietoa osaamistarpeista

Kumppanuussopimusten kautta tulevien tarpeiden systemaattinen käsittely

Johtamis- ja organisaatorakenne mahdollistaa koulutuksen ja TKI:n yhteisen rajapinnan ja tukee monialaisuutta.

Kehittämiskohteet

Työelämästä ja TKI-hankeista tulevien kehittämis- ja osaamistarpeiden systemaattinen käsittely ja jatkuvan oppimisen tarjonnan kehittäminen niiden pohjalta
Opetustarjonnan (ml. työaikasunnittelu) käytänteet tukemaan jatkuvan oppimisen tarjontaa

Tuotteistaminen, palvelumuotoilu ja tarjonnan markkinointialustat ja -käytänteet

4.1 Työelämän muuttuvien osaamistarpeiden huomioiminen jatkuvan oppimisen tarjonnassa

- Assessment of the audit team

Jatkuva oppiminen on otettu tarkoituksenmukaisesti huomioon koulutuksen prosesseissa

Lapin ammattikorkeakoululla on vahva halu kehittää jatkuvaa oppimista ja erityisesti työelämän muuttuvien tarpeiden huomioimista jatkuvan oppimisen tarjonnassa. Tätä vahvistaa aiheen valitseminen valinnaiseksi arviointialueeksi. Myös auditointihaastattelussa tuli laajasti esiin halu kehittää jatkuvaa oppimista ja jatkuvan oppimisen tarjontaa. Auditointiaineiston perusteella kehittämiskohteiksi tunnistettiin työelämän osaamistarpeiden tunnistaminen, jatkuvan oppimisen tarjonnan suunnittelu sekä jatkuvan oppimisen tarjonnan tuotteistaminen.

Lapin alueen jatkuvan oppimisen strategiassa vuosille 2021–2025 tunnistetut työelämän osaamistarpeet on huomioitu ammattikorkeakoulun strategiassa, osaamiskärjissä ja osaamispyramideissa, mikä tukee jatkuvan oppimisen tarpeiden tunnistamista ja tarpeisiin vastaamista. Auditointihaastattelujen mukaan Lapin ammattikorkeakoulu on myös tarkoituksenmukaisesti ottanut jatkuvan oppimisen huomioon koulutuksen prosesseissa. Ammattikorkeakoulun strategian toimiva jalkautus muun muassa opetussuunnitelmiin luo pohjan sille, että työelämästä strategiaan nousseet osaamistarpeet näkyvät ammattikorkeakoulun arjessa. Tutkintokoulutusten opetussuunnitelmien laadinnassa on huomioitu alueen työelämän osaamistarpeet ja osaaminen kuvataan työelämässä vaadittavana osaamisena. Auditointiaineiston ja -haastattelujen perusteella esimerkiksi asiakaslähtöinen Master School -toimintamalli sekä TKI-toiminnan kautta tuotettava täydennys- ja jatkokoulutus palvelevat hyvin työelämän ja jatkuvan oppimisen tarpeita.

Lapin ammattikorkeakoulussa opetuksen rakenteet mahdollistavat avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijoiden osallistumisen opintojaksoille, sillä auditointihaastattelujen mukaan kaikkien tutkinto-opiskelijoiden ryhmiin varataan opiskelijapaikkoja avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijoille. Auditointiryhmä suosittelee kuitenkin ammattikorkeakoulua kehittämään kaikilla koulutusaloilla entistä monipuolisempia käytännön toimintatapoja, joilla jo olemassa olevia opintojaksoja voidaan nykyistä paremmin tarjota yksittäisinä opintojaksoina jatkuvan oppimisen opiskelijoille. Tämä edellyttää sitä, että jatkuvan oppimisen opiskelijat otetaan huomioon jo opintojaksojen toteutusten ja arviointimenetelmien suunnittelussa.

Kiinteät työelämäyhteydet mahdollistavat jatkuvan oppimisen tarjonnan kehittämisen

Auditointivierailun aikana kävi ilmi, että Lapin ammattikorkeakoululla on erittäin kiinteät yhteydet työelämään ja ammattikorkeakoulu on haluttu yhteistyökumppani alueellaan. Myös ammattikorkeakoulun TKI-toiminta on kattavaa. Nämä yhdessä luovat hyvät mahdollisuudet jatkuvan oppimisen työelämälähtöisen tarjonnan kehittämiseen. Yhteissuunnittelua alueen yritysten kanssa yritysten työntekijöiden opinto- ja urapolkujen mahdollistamiseksi on jo tehty ja auditointiryhmä kannustaakin jatkamaan yhteissuunnittelua ja yritysten kanssa tehtäviä kokeiluja.

Auditointihaastatteluissa nousi esiin, että Lapin ammattikorkeakoulussa ei ole tehty selkeitä strategisia valintoja siitä, mihin kohderyhmiin tai jatkuvan oppimisen muotoihin jatkuvan oppimisen kehittämisessä halutaan keskittyä. Haastattelujen mukaan Lapin ammattikorkeakoulussa jatkuvan oppimisen tarjonta muodostuu suurelta osin avoimen ammattikorkeakoulun kautta suoritettavista, korkeakoulututkintoon tähtäävistä opintopisteytetyistä polku- ja väyläopinnoista. Ammattikorkeakoululla on toimivat käytänteet polku- ja väyläopinnoille ja auditointihaastattelujen mukaan erityisesti väyläopintojen

suunnittelussa ja toteutuksessa tehdään toimivaa yhteistyötä yhteistyökumppaneiden kanssa. Auditointihaastattelujen mukaan sosiaali- ja terveysalalla toteutetaan säännöllisesti erikoistumiskoulutuksia, mutta muun maksullisen jatkuvan oppimisen koulutuksen toteuttaminen on vielä melko satunnaista ja perustuu itsearviointiin mukaan pääasiassa työelämältä tulleisiin tarjouspyyntöihin.

Auditointiryhmä suosittelee, että Lapin ammattikorkeakoulu määrittelee jatkuvalla oppimiselle selkeät strategiset tavoitteet sekä niille toimenpiteet ja mittarit. Tärkeää on myös määritellä keskeiset kohderyhmät sekä kerätä ja analysoida entistä järjestelmällisemmin tietoa työelämän osaamistarpeista erityisesti jatkuvan oppimisen näkökulmasta. Auditointihaastattelujen perusteella alumnit nousivat esille alihyödynnettynä resurssina paitsi jatkuvan oppimisen osallistujina, myös työelämän tarpeiden esiintuojana. Alumniensa lisäksi ammattikorkeakoulun neuvottelukuntia ja sidosryhmiä kannattaa hyödyntää entistä systemaattisemmin jatkuvan oppimisen tarjonnan suunnittelussa ja jatkuvan oppimisen kohderyhmänä. Auditointiryhmä suosittelee korkeakoulua keräämään yhteistyökumppaneilta, sidosryhmiltä ja alumneilta nykyistä systemaattisemmin tietoa jatkuvan oppimisen toiminnan ja tarjonnan kehittämiseksi sekä käymään kerättyä aineistoa läpi yhdessä neuvottelukuntien, sidosryhmien ja alumniensa kanssa. Myös jo olemassa olevaa ennakoitietoa ja aineistoa työelämän osaamistarpeista kannattaa hyödyntää analysoimalla aineistoa jatkuvan oppimisen tarpeet huomioiden. Tämä kehittämissuositus nousi esiin myös vertaisoppimisessa. Monipuolisen tiedon avulla voidaan yhteistyössä sidosryhmien ja alumniensa kanssa kehittää työelämää kiinnostavaa ja hyödyntävää jatkuvan oppimisen tarjontaa.

Jatkuvan oppimisen tarjonnan tarvelähtöisyyttä tulee kehittää monialaisesti

Auditointiaineiston ja -haastattelun mukaan Lapin ammattikorkeakoulun jatkuvan oppimisen tarjonta pohjaa voimakkaasti jo olemassa olevaan opetustarjontaan, kuten mahdollisuuteen osallistua avoimen ammattikorkeakoulun kautta tutkinto-opiskelijoilla suunnatuille opintojaksoille. Haasteena auditointihaastatteluissa nousi esille muun kuin jo tutkintokoulutuksessa olevien opintojaksojen tarjoaminen jatkuvan oppimisen tuotteina ja tilaajien tarve pienille oppimiskokonaisuuksille. Työelämän muuttuvien osaamistarpeiden huomioiminen edellyttää, että muutoksiin kyetään reagoimaan nopeasti. Tällöin ei riitä, että säännöllisesti uusittava strategia huomioi työelämän tarpeet ja nämä tarpeet näkyvät aikanaan opetussuunnitelmissa. Tarjontaa tulee kehittää systemaattisesti myös uusista lähtökohdista eikä vain sen mukaan, että mitä tutkintokoulutuksen puitteissa jo tehdään. Auditointiryhmä suosittelee korkeakoulua keräämään työelämäkumppaneiltaan, sidosryhmiltä, alumneilta ja jatkuvan oppimisen opiskelijoilta systemaattisesti palautetta jatkuvan oppimisen toiminnan ja tarjonnan kehittämiseksi.

Auditointihaastatteluissa tuotiin esiin, että myös henkilöstön työaikasunnittelu haastaa

tarvelähtöisen jatkuvan oppimisen ketterää toteuttamista. Jotta työelämästä tuleviin nopeisiin jatkuvan oppimisen tarpeisiin pystytään vastaamaan mahdollisimman joustavasti, auditointiryhmä suosittelee, että jatkuvan oppimisen tarpeiden ennakointi otetaan mahdollisuuksien mukaan huomioon opettajien työaikasuunnittelussa ja opettajille varataan työaika reagoida joustavasti jatkuvan oppimisen tarpeisiin.

Auditointiryhmä suosittelee, että Lapin ammattikorkeakoulu vahvistaa tarvelähtöisen jatkuvan oppimisen tarjontaa, jotta se voisi nykyistä paremmin vastata alueen työelämän tarpeisiin. Auditointiryhmä suosittelee pohtimaan, miten jo opetussuunnitelmatyön aikana voitaisiin ideoida yhtä opintopistettä pienempiä kokonaisuuksia ja tarjota näitä jatkuvan oppimisen tuotteina. Lisäksi Lapin ammattikorkeakoulussa voitaisiin toteuttaa opintojaksoja, jotka eivät edellytä henkilöstöltä läsnäoloa tiettyinä ajankohtina, vaan tilaaja hyödyntäisi opetustarjontaa joustavasti luentotallenteina ja tehtävinä. Auditointihaastatteluissa nousi tunnistettuna työelämän tarpeena esiin monialaiset ja ilmiölähtöiset opinnot. Ammattikorkeakoulussa kannattaakin pohtia, miten korkeakoulun eri toimijat aktivoidaan tunnistamaan yhdessä työelämän kanssa koulutusalat ylittäviä ilmiöitä. Korkeakoulun kannattaa perustaa erilaisia jatkuvan oppimisen ydinryhmiä tai verkostoja, joissa esimerkiksi palvelumuotoilun menetelmin ideoidaan uusia monialaisia jatkuvan oppimisen mahdollisuuksia ja tuotteita. Tällaisen monialaisen yhteistyön ja verkoston aloittamiseksi ja kehittämiseksi voitaisiin käyttää Lapin ammattikorkeakoulussa käytössä olevaa sisäistä strategiaa.

Jatkuvan oppimisen opiskelijoiden ohjausta tulee kehittää

Auditointihaastatteluissa nousi esille jatkuvan oppimisen toiminnassa tehtävän työn pirstaleisuus. Lapin ammattikorkeakoululla on paljon hyviä toimintatapoja ja onnistumisia, mutta ei riittävästi jatkuvan oppimisen yhteisiä toimintamalleja, kuten työelämän koulutustarpeiden tunnistamista alumnitoiminnan kautta tai yhtenäisiä oppaita sidosryhmille. Itsearviointin mukaan henkilöstön osaamisen kehittämistä suunnataan palvelemaan jatkuvaa oppimista myös pedagogista lähtökohdista. Auditointiryhmä kannustaa ammattikorkeakoulun sisällä eri koulutusaloja entistä aktiivisemmin jakamaan jatkuvaan oppimiseen liittyviä toimintatapoja ja hyviä käytänteitä ja kehittämään näistä Lapin ammattikorkeakoulun yhteisiä toimintamalleja.

Auditointivierailulla nousi haasteena esille jatkuva oppimisen opiskelijoiden osaamisen lähtötason varmistaminen, ja tähän olisikin hyvä löytää toimiva ratkaisu. Opiskelijoiden oppimisen tukemisen ja ohjauksen näkökulmasta tulee selvittää, millaista kohdistettua tukea eri kohderyhmät, kuten avoimen ammattikorkeakoulun opiskelijat, väyläopiskelijat tai erikoistumisopintoja suorittavat, kaipaavat tutkinto-opiskelijoille suunnatun tuen lisäksi. Auditointihaastattelussa kävi ilmi, että tällä hetkellä yksittäisiä opintojaksoja suorittavia jatkuvan oppimisen opiskelijoita ei juurikaan ohjata heidän opinnoissaan. Auditointiryhmä suosittelee Lapin ammattikorkeakoulua kehittämään yhtenäisiä toimintatapoja jatkuvan oppimisen opiskelijoiden oppimisen ja opintojen edistymisen

seurantaan, tukemiseen ja ohjaukseen.

Jatkuvan oppimisen tarjonnasta viestintää tulee vahvistaa

Auditointihaastattelujen mukaan Lapin ammattikorkeakoulu on mukana lappilaisessa verkostossa kehittämässä yrityksille suunnattua yhteistä koulutuskalenteria. Auditointiryhmän mukaan koulutuskalenterin kehittämistä tulee jatkaa ja ammattikorkeakoulun kannattaa käyttää sitä yhtenä väylänä viestiessään jatkuvan oppimisen tarjonnastaan.

Auditointihaastattelujen perusteella työelämän edustajien on joskus vaikea sanoittaa osaamisen kehittämisen tarpeitaan. Työelämässä ei myöskään aina tiedetä tai ymmärretä Lapin ammattikorkeakoulun oppimisympäristöjen tai välineistön mahdollisuuksia henkilöstön osaamisen kehittämisessä. Yrityskoulutuskalenterin lisäksi auditointiryhmä kannustaa Lapin ammattikorkeakoulua kehittämään verkkosivujaan yhdessä sidosryhmien kanssa siten, että työelämän edustajat saavat selkeän käsityksen siitä, millaisia opintoja tai palveluita Lapin ammattikorkeakoulussa on tai miten tai millaisia opintoja voidaan suunnitella yhdessä työelämän kanssa. Tähän voisi kehittää myös erillisen sovelluksen, jossa osaamisen kehittämisestä kiinnostunut yksilö tai organisaatio valitsee osaamistarvettaan vastaavat avainsanat (esim. laitetestaus) ja näiden avainsanojen perusteella hänelle suositellaan tiettyjä Lapin ammattikorkeakoulun opintoja tai palveluita sekä kerrotaan, minne ottaa yhteyttä lisätietojen saamista varten.